

ผลของการ เรียนการสอนแบบใช้ปัญหา เป็นหลักที่มีต่อความสามารถ
ในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นาง ทองสุข คำธนะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-804-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16718549

EFFECTS OF PROBLEM - BASED LEARNING ON NURSING
STUDENTS' ABILITY TO SOLVE PROBLEMS RELATED
TO NURSING OF THE AGED, NURSING COLLEGES
UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY
OF PUBLIC HEALTH

Mrs. Tongsuk Camthana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science

Nursing Education Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-804-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โดย นาง ทองสุข คำธนะ
ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา บุญพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุวดี ภาษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ลันตี ฤงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทกานนท์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา บุญพันธ์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุวดี ภาษา)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ทองสุข คำธนะ: ผลของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (EFFECTS OF PROBLEM-BASED LEARNING ON NURSING STUDENTS' ABILITY TO SOLVE PROBLEMS RELATED TO NURSING OF THE AGED, NURSING COLLEGES UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์, ผศ.ดร.ยุวดี ภาฯ, 226 หน้า. ISBN 974 -632-804-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของ นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและเปรียบเทียบความสามารถในการ แก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ ตัวอย่างประชากรคือนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ราชบุรี 1 จำนวน 64 คนใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นและการสุ่มแบบง่าย เข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือชุดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักทางการพยาบาลผู้สูงอายุและแบบสอบถามวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงแล้ว

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล หลัง การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สูงกว่าก่อนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สูงกว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก นักศึกษาพยาบาลรายงานการเรียนการสอนวิธีนี้ทำให้ได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีทักษะในการเรียนกลุ่มย่อย ได้แสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าแสดงออก รู้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากกว่าวิธีการสอนแบบปกติ สำหรับอาจารย์พยาบาลนั้น รายงานเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในทำนองเดียวกันและเพิ่มเติมว่าการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ช่วยให้ นักศึกษาพยาบาลมีความกระตือรือร้นและสนใจการเรียนสูง รวมทั้งได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียดอีกด้วย

ภาควิชา พยาบาลศาสตร์

สาขาวิชา การพยาบาลผู้สูงอายุ

ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อผู้สมัคร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C686206 : MAJOR NURSING EDUCATION
KEY WORD: PROBLEM-BASED LEARNING/PROBLEM SOLVING ABILITY / NURSING OF THE AGED
TONGSUK CAMTHANA : EFFECTS OF PROBLEM-BASED LEARNING ON NURSING STUDENTS' ABILITY
TO SOLVE PROBLEMS RELATED TO NURSING OF THE AGED, NURSING COLLEGES UNDER THE
JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR: ASSO.PROF. JINTANA
YUNIBHAND, Ph.D., ASSI.PROF. YUVADEE RACHA, Ph.D. 226 pp. ISBN 974-632-804-2

The purposes of this research were to study the nursing students' ability to solve problems related to nursing of the aged who had received the problem-based instruction and to compare the above mentioned ability between the subjects from the experimental group the problem-based learning and the control group. Research samples were 64 nursing students from Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi 1, selected by stratified random sampling and then randomly assigned into one experimental and one control group. Research tools were the learning module of problem-based instruction on nursing of the aged and modified essay questions, which designed to measure nursing students' ability to solve problems related to nursing of the aged. These instruments were tested for the validity and reliability.

The major findings were as followed:

1. The mean score of nursing students' ability to solve problems related to nursing of the aged after receiving the problem-based instruction was significantly higher than that before receiving such measures, at the level of .05 .
2. The mean score of nursing students' ability to solve problems related to nursing of the aged from the experimental group was significantly higher than that of the control group, at the level of .05 .

When asking the teachers and students' opinion regarding the problem based learning, the students reported that the problem-based learning helped them learn how to think and to solve the problem by themselves. In addition, they had practiced significant learning skills, namely, small group learning, appropriately expressing ideas with confident, and self-directed learning. These skills resulted in a better understanding of subject content than learning through the traditional method. For the teachers, they reported similar findings regarding the students' learning skills. Moreover, they felt that the students demonstrated the eagerness and high attention in learning. The problem-based learning helped the students learned in a relax environment.

ภาควิชา.....พยาบาลศาสตร์.....

สาขาวิชา.....การพยาบาลศึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยวดี ภาขา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อคิดเห็น ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจอย่างดียิ่งด้วยดีเสมอมา รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านซึ่งให้ความรัก เมตตา สนับสนุนผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งระลึกถึงพระคุณท่านอยู่เสมอ จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิยตานนท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัย และแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี 1 และคณาจารย์ทุกท่าน อาจารย์สุนิสา วัฒนกิตติศักดิ์ อาจารย์วรรณี ศรีวิสัย อาจารย์กาญจนา ศิริวิราศรัย ซึ่งเป็นผู้ช่วยวิจัย และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 รุ่นที่ 11 ปีการศึกษา 2537 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลได้ด้วยความสมบูรณ์ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กรุณาเอื้อเฟื้อเงินทุนบางส่วนในการทำวิจัยนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ขอบคุณน้อง ๆ คุณโกวิท คำธนะ และลูกพลอย ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ เป็นกำลังใจในการศึกษาตลอดมา และขอขอบคุณ คุณสุนิสา วัฒนกิตติศักดิ์ ที่ช่วยวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งเพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกคนที่มีอาจเอ่ยนามได้หมดที่ให้การช่วยเหลือเป็นกำลังใจที่ดีมาก จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่คณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการวิจัยนี้

ทองสุข คำธนะ

๗

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2. แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
การจัดการเรียนการสอนการพยาบาลผู้สูงอายุ ในหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข.....	14
การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก.....	48
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาล ผู้สูงอายุ.....	84
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	112

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	121
ประชากร.....	121
ตัวอย่างประชากร.....	121
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	123
การดำเนินการทดลอง.....	141
การเตรียมการทดลอง.....	142
การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	143
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	149
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	150
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	160
สรุปผลการวิจัย.....	162
อภิปรายผล.....	164
ข้อเสนอแนะ.....	175
เอกสารอ้างอิง.....	177
ภาคผนวก.....	189
ภาคผนวก ก. รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	190
ภาคผนวก ข. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	193
ภาคผนวก ค. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	197
ภาคผนวก ง. คำอธิบายเนื้อหาการพยาบาลผู้สูงอายุในวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ๓ ๖๕ สาธารณสุข.....	206
ภาคผนวก จ. การกำหนดวัตถุประสงค์และมโนทัศน์ที่ต้องศึกษาในแต่ละ สถานการณ์ที่เป็นปัญหาในเนื้อหาการพยาบาลผู้สูงอายุ.....	209
ภาคผนวก ฉ. การวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัย.....	212
ภาคผนวก ช. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	218
ประวัติผู้เขียน.....	226

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	เปรียบเทียบขั้นตอนของกระบวนการพยาบาลและกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์.....	95
2.	จุดเด่นและจุดอ่อนของวิธีการประเมินแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา.....	111
3.	ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	122
4.	โครงสร้างแบบสอบ เอ็ม ฮี คิว ที่ใช้วัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุ.....	129
5.	จำแนกขั้นตอนความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของข้อคำถามในแต่ละแบบทดสอบของสถานการณ์ปัญหา.....	133
6.	น้ำหนักคะแนนของแบบสอบ เอ็ม ฮี คิว วัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล.....	138
7.	เวลาที่ผู้เชี่ยวชาญใช้ในการทำแบบสอบ เอ็ม ฮี คิว และเวลาที่ปรับแล้วเพื่อความเหมาะสมในการทำแบบสอบสำหรับนักศึกษาพยาบาล...	140
8.	รูปแบบของการทดลองที่ใช้ในการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	144
9.	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง.....	151
10.	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง.....	151
11.	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....	152

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12.	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยจำแนกตามขั้นตอนของความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุ.....	153
13.	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง โดยจำแนกตามขั้นตอนของความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุ.....	155
14.	ผลของความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ตามเกณฑ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนด.....	156
15.	ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรม การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ที่ประเมินโดยอาจารย์ผู้สอน.....	157
16.	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก การขึ้นนำการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานกลุ่ม การค้นคว้าหาความรู้ คะแนนเฉลี่ยสะสมกับความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุ ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก.....	158
17.	ค่าระดับความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบ เอ็ม อี คิว วัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล ที่ได้จากการ Try Out แบบสอบ เอ็ม อี คิว..	212
18.	ค่าระดับความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบ เอ็ม อี คิว วัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล ภายหลังการทดลอง.....	213

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19.	
คะแนนเฉลี่ยสะสม คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางการ	
พยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล ระดับความสามารถในการแก้	
แก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลแต่ละคนในกลุ่ม	
ทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง.....	214
20.	
การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง	
ทั้ง 2 กลุ่ม ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2538 ถึง 21 พฤษภาคม 2538...	218

 ศูนย์วิทยพัชกร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก.....	57
2	ขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย.....	148

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย